

Araştırma Makalesi

Resmi ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerin sınıf içi öğretim uygulamalarının değerlendirilmesi

Evaluation of classroom teaching of classroom teaching practices of teachers affiliated at state and private schools

Research Article

İsmail Erol*¹

Karamanoğlu Mehmetbey
Uluslararası Eğitim
Araştırmaları Dergisi

Temmuz, 2019
Cilt 1, Sayı 1
Sayfalar: 9-18
<http://dergipark.gov.tr/ukmead>

* Sorumlu Yazar

Makale Bilgileri

Geliş : 19.11.2018
Kabul : 26.12.2018

Özet

Bu araştırmanın amacı; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin öğretim yöntemlerinin araştırılması, eğitimde kullandıkları uygulama metotlarının analizi, öğrencileri derse güdüleme çalışmalarının incelenmesi ve duygudaşlık kurabilme becerilerinin tespitidir. Araştırmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu farklı branşlarda 18 öğretmen oluşturmaktadır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi sonucunda, kodlar belirlenmiş ve bu kodlara uygun olarak temalar ortaya çıkarılmıştır. Araştırma sonuçlarında verilerin analizinden şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırma sonucunda öğretmenlerin görüşlerine göre; nitelikli ve etkin öğretmen özelliklerinin başında teknolojiyi iyi kullanabilme gelmektedir. Aynı zamanda etkili öğretmenler, bilgiyi aktaran değil, bilgiye ulaşmada öğrencilere yol gösteren öğretmenlerdir. Araştırma sonuçlarına göre; öğretim uygulamalarında öğretmenlerin birden fazla duyu organına hitap etmelidir. Farklı materyalleri, etkinliklerinde kullanarak planlama yapılması öğretim sürecini daha kaliteli hale getirecektir. Bunların yanı sıra, nitelikli öğretmenler ödüllendirme sistemini iyi kullanan, iyi iletişim becerisine sahip ve sınıf içi öğretim uygulamalarında empati kurabilen eğitimciler olarak görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: öğretim uygulamaları, öğretmenler, özel okullar, resmi okullar, sınıf içi etkinlikler

Abstract

The aim of this study is to investigate teaching effectiveness of teachers working in schools affiliated to the Ministry of National Education, to analyze the practice methods used in educational environments, to investigate efforts to motivate and encourage students and to determine the skills of establishing sympathy. Qualitative research methods are used in the research. Semi-structured interview questions were used as data collection tools. The study group of the study consists of 18 teachers in different branches. The collected data were analyzed by content analysis method. As a result of content analysis, the codes were determined and themes were developed in accordance with these codes. The findings of the study are included in these themes. Finally, the following results were obtained from the analysis of the data.

In the results of the research, according to the teachers' opinions teachers use of technology in an advanced level is the primary qualification for effective teachers. At the same time, effective teachers are the ones who guide the students in accessing the information, not the knowledge. Finally, qualified teachers are educators who use the reward system well, have good communication skills and empathize in classroom teaching practices.

Keywords: class activities, official schools, private schools, teachers, teaching practices

Karamanoğlu Mehmetbey
International Journal of
Educational Research

July, 2019
Volume 1, No 1
Pages: 9-18
<http://dergipark.gov.tr/ukmead>

* Corresponding author

Article Info:

Received : 19.11.2018
Accepted : 26.12.2018

¹ Namık Kemal University, Health Services Vocational College, Child Development Programme. e-mail ismailrol@nku.edu.tr

GİRİŞ

Yaşadığımız yüzyılda, toplumların içerisinde yer alan bireylerin yararını gözeterek olumlu yönde gelişim gösteren eğitim teknolojileri ile birlikte gelişime ayak uyduracak eğitim yöntemleri ve uygulamaları geliştirmek zorunda olan eğitim sisteminin başarılı olması nitelikli öğretmenlerin varlığına ve bu öğretmenlerin kaliteli bir şekilde yetiştirilmesine bağlıdır. Eğitim için nitelikli öğretmenler yetiştirmeden önce, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi gerekmektedir. İşte bu nitelikli insan gücünün yetiştirileceği ilk durak okullarda sınıflardır. Bu nedenle sınıflarda gerçekleştirilen öğretim uygulamalarının dikkatle seçilmesi, önceden planlanması ve sistemli bir şekilde uygulanması gereklidir.

Banks ve Thompson (1995) gerçekleştirdikleri araştırmada; öğretmen, öğrenci ve velilerin hayatları boyunca en çok değer verdikleri öğretmenlerinin özelliklerini incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre etkili olarak nitelendirilecek öğretmenlerin şu özelliklere sahip olması beklenir:

1. Enerjili, coşkulu ve sağlıklı bir yapıya sahip olma,
2. Dinlemeyi bilme ve etkili iletişim kurma,
3. Konusuna hâkim, bilgi sahibi ve zeki birey olma,
4. Yaratıcı ve eskimiş sorunlara, kalıcı yeni çözüm önerileri getiren birey olma,
5. Çalışma hayatında yardımlaşan, başkalarına iyimser davranan ve özgüven sahibi bireyler olma,
6. Problem çözücü ve sevmeye açık olma,
7. Nitelikli ve etkin bir lider olma,
8. Hoşgörü ve sabırlı bireyler olma.

Amerikan Psikologlar Birliği (APA) Eğitim Komisyonu'nun 1992 yılında yayınlanan raporuna göre, etkili nitelendirilen öğretmen özellikleri incelendiğinde; bu öğretmenlerin neleri, hangi şekilde öğreteceği ile uğraşan kişiler olduğu ortaya çıkmıştır. Etkili öğretmenler aynı zamanda öğrencilerin farklılıklarına anlam veren ve buna saygılı olan, yapıcı bir model ve kılavuz görevi üstlenen, belirli aralıklar ile öğrencileri analiz eden, öğrenme süreçlerinde öğrencileri aktif katılım sağlayacak şekilde soru sorma yetilerini ortaya çıkarabilen bireylerdir. Demirel ise (2000) etkili öğretmenlerin sergilemesi gereken özelliklerin; bireysel ve mesleki özellikler olmak üzere iki ana temada ele alınması gerektiğini dile getirmiştir. Bireysel özelliklerin güdüleme özelliğine sahip olma, başarı unsuruna odaklanma ve profesyonellik; mesleki özelliklerin ise öğretim çalışmalarını tasarlama, öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanma, etkili iletişim zinciri oluşturma, sınıf yönetimi, zaman yönetimi, öğrenme değerlendirme süreci ve rehberlik olduğunu belirtmiştir. Karakelle'nin gerçekleştirdiği (2005) çalışmaya katılmış olan öğretmenlere göre etkin bir öğretmen beraber çalışmakta olduğu bireylere (öğrenciler ve meslektaşları) karşı pozitif tutumlar sergileyen, mesleğini seven, kendini geliştirme adına faaliyetlerde bulunan, giyim ve kuşamına önem veren bir kişi olmalıdır. Bununla beraber alan bilgisine sahip olmalı ve anlatacağı derslere hazır gelmelidir.

Öğretmenlerin öğretim süreçlerinde bazı görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Birtakım farklı sınıflamalar bulunmakla beraber bu görev ve sorumluluklar; öğrenme durumunu gerçekleştirme, sınıfın yönetilmesi, aile üyelikleri, değerlendirmeler, güven vermek, mesleki erdem, toplum liderlikleri temaları olarak sıralanabilir. Bir öğretmenin öğretim süreçlerindeki başarılı olma ve başarısız olma durumlarının geneli öğretmenin rolünü, sorumluluğunu ve güçlerini nasıl kullandığı ile ilgilidir (Sünbül, 1996). Öğretim süreçleri, öğrenilmesi planlanmış çalışmaların gerçeğe dökülmesi durumudur. Öğretim kavramı ve öğrenme kavramı birbiri ile karşılıklı ve yakın ilişki içinde, davranışların değiştirilmesine yönelik olan çalışmaları kapsar. Bu değişim çalışmalarının düzenli ve planlı olması, davranış değişikliklerinin istendik yönde olmasına olanak sağlamakta ve bu alanlardaki başarı zinciri, öğrencilerin neyi öğrenmeye gereksinim duyduğu ve bunların hangi yolla kazanılacakları ile ilgili kararların verilmesine bağlıdır.

Öğretmenin sınıf etkinliklerinde gerçekleştirmeleri gereken önemli uygulamalar şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Öğrencileri derse hazır hale getirmek,
2. Sınıfta gerçekleştirilecek etkinlikleri düzenlemek,
3. Öğrencilere bilgiler sunmak,
4. Öğrencileri disipline etmek,
5. Öğrencilere yönelik danışmanlık faaliyetlerinde bulunmak (Demirci, 1993).

Öğretmenler eğitim odaklı meslekler üzerinde faaliyet gerçekleştiren profesyonel birer çalışandır. Öğretmenler, eğitim ile ilgili işleri bir mesleki çalışma olarak yürütürler ve bu mesleki bilgileri edinmek adına özel birtakım eğitimler almışlardır. Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre öğretmenlik mesleği; özel alan bilgisi, genel kültür ve pedagojik formasyon alanları ile ilgili eğitim alınması gerekli olan bir uzmanlık dalı olarak nitelendirilmektedir (madde 43). Bu nedenle okullardaki eğitim faaliyetlerinin en önde gelen ilkelerinden birinin, eğitim faaliyetlerinin işin uzmanı profesyonel kişiler tarafından yürütülmesi olduğu ifade edilebilir (Yeşil, 2009).

Sınıflar, öğretmenlerin mesleklerini en sistemli biçimde ve bilinçli olarak gerçekleştirmeleri gereken yerlerin başında gelir. Bunun yanında, kütüphaneler, okulların bahçeleri ve spor salonlarında hatta okul dışında bile öğretmenlerin mesleki alanda görevleri devam ediyor olsa da sınıf ortamının, bu saydıklarımız arasında özel bir yeri bulunur. Çünkü sınıflarımız, öğretim uygulamalarının en başarılı şekilde gerçekleştirilmesine olanak sağlayacak şekilde tasarlanmış özel yerlerdir (Vural, 2000). Öğretmenler, sınıflarda mesleki hayatlarının büyük bir kısmını geçirmektedirler. Öğretim amaçlarına uygun olarak tüm bu

şartların yapılandırılması ile sınıf içi etkinliklerin daha etkili ve verimli olması beklenmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin sınıfta gerçekleştirdikleri öğretim çalışmaları üzerine kendilerini geliştirmeleri ve yetiştirmeleri gerekir (Yeşil, 2009).

Öğretmenlerden sınıf içi eğitim uygulamalarında beklentiler fazladır. Özellikle yapılandırmacı eğitim sisteminde kılavuz ve rehber görevi gören öğretmenler; öğrenciyi yönlendiren, bilgiye ulaşmada yol gösteren kişi niteliğindedir. Keza yenilenmiş öğretim sistemi öğrencilerin;

- Eleştirel yönde düşünme becerileri,
- Yaratıcı odaklı düşünme becerileri,
- İletişim becerileri,
- Araştırma ve sorgulama becerileri,
- Problemleri çözme becerileri,
- Teknolojiyi kullanma becerileri,
- Girişimci olma becerileri ve
- Türkçemizi etkili güzel ve doğru kullanma becerilerini geliştirmeyi amaç edinmektedir (MEB, 2005).

Öğretmen yeterliliklerinin yanında, öğretmenin öğrencileri derse güdülemesi de önemli bir unsur olarak karşımıza çıkar. Eğitimde güdülenme kavramına baktığımızda; insanın gerçekleştirdiği faaliyetlere yön verme görevini üstlenir ve eğitim faaliyetlerinde ciddi bir göreve sahiptir. Güdülenme kavramı, öğrencilerin öğrenme süreçlerinde bir ön koşuldur (Acat ve Köşgeroğlu, 2006). Güdülenme ile ilgili kuramlar incelendiğinde, harekete geçmek için gerekli gizli güçlerin olması ve bu güçlerin bazı tetikleyiciler ile harekete geçmesi gerekliliği kabul edilir. Ana tartışma unsuru ise; bu güçlerin harekete geçmesi için zorlayacak sebeplerin ne olacağı ile ilgilenir. Ortaya çıkan farklı görüşler olmakla birlikte, öğrenme, eğitim öğretim süreçlerinde güdülenme faaliyetlerinin önemli bir unsur olduğu, eğitim ve öğretim süreçlerinin istenilen seviyede olması için güdülenmenin etmen olduğu tüm kuramlarca kabul edilir (Onaran, 1991).

Eğitim sistemlerinde güdülenme ile öğrenme durumlarının başarıya ulaşması, öğrencilerin güdülenme unsurlarının nasıl sağlayacağına odaklanır. Bu nedenle öğretmenlerin ya da güdüleyici eğitimcilerin öğrenme aktiviteleri ve öğretim ile ilgili yöntem ve teknikleri iyi bilmesi gereklidir. Bu sayede etkili öğretmen olarak nitelendirdiğimiz eğitimciler bireylerin, amaç, inanış ve tutum geliştirmelerine yardım edebilirler. Eğer güdülenme, sadece başarı kriteriyle ölçülürse, diğer eğitim hedef ve değerleri göz ardı edilmiş olur. Güdülenme önemlidir. Çünkü eğitimde başarıya katkıda bulunur. Aynı zamanda bir sonuç olarak güdülenme tek başına da önemlidir (Ertem, 2006).

Etkili öğretmen olarak nitelendirdiğimiz eğitimciler, bireylerin güdülenmesini sağlama adına plan oluştururlar. Grossinckle ve Thiel (1988) güdülenme etkilerini yükselten etkin bir öğretmende olması gerekli özelliklerin yer aldığı aşağıdaki listeyi hazırlamışlardır:

1. İşbirliği yapan ve demokratik ilkelere sahip olan,
2. İyiliksever bir yapıya sahip ve nazik olan,
3. Sabırlı bir birey olan,
4. Meraklı bir kişilik yapısına sahip olan,
5. Samimi olan ve hoş bir görünüme sahip olan,
6. Adaletli tutumlar sergileyen ve tarafsız olan,
7. Mizahi yapıya sahip olan,
8. Tutarlı davranışlarda bulunan,
9. Öğrenci problemleriyle ilgilenen,
10. Esnek bir düşünce yapısına sahip olan,
11. Onay durumlarını ve övgü sistemini iyi kullanan,
12. Öğretim sisteminde, konular ile tutarlı öğretim yöntemi kullanan.

Öğrencilerin güdülenme durumları; öğrencilerin öğretmenlerinden hoşlanması, öğretmenlerinden adil davranışlar hissetmesi, onlardan sıcak ve özenli tutum ve davranış dönütlerini hissettiklerinde artar. Bazen öğrenciler öğretmenin kişiliğini benimser ve öğretmenin hareketlerini ve stilini model alırlar. Bununla birlikte, eğer bir öğrenci öğretmene karşı olumlu tutumlar beslemiyor ve sevmiyorsa, o öğretmene karşı korku ve düşmanlık duyar. Bu durum da öğrencilerde, eğitimde öğrenme unsurlarına karşı güdülenmeyi aza indirir (Ertem, 2006).

Güdülenmenin dışında, diğer bir önemli unsur ise empati kurabilmedir. Öğretmenler empatik tutumlar sergileyerek öğrencilerini dinlemelidirler. Bu açıdan dinleme onları anlamayı, problemlerinin farkına varmayı ve kendini onların yerine koyarak olaylara onların açısından bakmayı sağlar. Bunu iyi yapmanın bir yolu, öğretmenin duygusal ton ya da anlamı kaybetmeksizin öğrencinin ifade etmek istediği şeyin ana fikrini kendi kelimeleri ile tekrar cümle haline getirmesidir. Öğrenciler duydukları ve anladıkları ile ilgili kendi gerçeklerini söylemeye ihtiyaç duyarlar. Bu onların güdülenmesini olumlu yönde etkileyecektir. Dinleme becerisi çok önemlidir; etkili kullanıldığında öğrencilerin kendilerini önemli, kabul görmüş ve saygın hissetmelerine, aynı zamanda kendi davranışlarının sorumluluklarını alabilmelerine izin veren bir ilişki ortamı yaratır (Burkhart ve Neil, 1992).

Araştırmanın amacı

Öğrencilerin başarı durumlarını ortaya koyan uluslararası sınav sonuçlarına bakıldığında, Türkiye’de öğretmenlerin öğrencilere nitelikli ve etkili eğitim vermede sıkıntı yaşadıkları görülmektedir (OECD, 2014). Buradan hareketle öncelikle eğitim sisteminde nitelikli ve etkili öğretmenlere ihtiyaç olduğu düşünülebilir. Öğrencilerin başarı durumlarının yükselmesi demek, ekonomik kalkınmanın da sağlanması adına güçlü bir adım atılması anlamına gelmektedir (Çalışkan, Karabacak ve Meçik, 2013). Bu nedenle nitelikli eğitimcilerin sahip olması gereken özelliklerinin neler olduğunu ortaya koyabilmek önemlidir (Bozkuş ve Marulcu, 2016). Güdülenme durumlarının bireylerin öğrenmesi adına ve öğrenme ortamlarının düzenlenmesi süreçlerinde önemli bir etki yaptığı araştırma sonuçları ile ortaya konmaktadır. Eğitimde kalite süreçlerini artırma ve eğitim ortamlarında ortaya çıkan sorunlar için çözümler sunma adına güdülenme kaynaklarının ve sınıf içinde yaşanan sorun durumlarının ortaya çıkarılması önemlidir (Acat ve Köşgeroğlu, 2006). Gerçekleştirilen bu çalışmada; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapmakta olan öğretmenlerin etkililiğinin araştırılması, derslerinde kullandıkları uygulama metotlarının analizi, öğrencileri güdüleme unsurlarının incelenmesi ve empati kurabilme becerilerinin tespiti. Bu amaca uygun olarak aşağıdaki cümleleri belirlenmiştir.

1. Nitelikli öğretmenlerde bulunması gereken etkili öğretim stratejileri nelerdir?
2. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullardaki öğretmenler teorik öğretim yöntemleri mi uygulamalı öğretim yöntemleri mi daha çok tercih edilmektedir?
3. Öğretmenler derslerinde öğrenciyi derse güdülemek ve motive etmek için hangi öğretim uygulamalarını gerçekleştirmektedirler?
4. Öğretmenler, empatik düşünme becerilerini kullanarak öğrencilerin yerlerine kendilerini koyduklarında derslerde nasıl hangi türden öğretmen uygulamaları ile karşılaşmak istemektedirler?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma deseni kullanılmaktadır. Nitel araştırmalar, “görüşmeler, gözlemler ve dokümanların analiz edilmesi gibi nitel olan veri toplama yöntemi kullanılan, algı ve olaylar zincirinin kendi doğal ortamında gerçek ve bütün olarak yüzeye çıkarılmasına odaklı nitel süreçlerin takip edildiği araştırmalar” olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek 2008). Araştırmada resmi ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerin sınıf içi öğretim uygulamalarının değerlendirilmesine özen gösterilmiştir. Araştırmada “fenomonolojik (olgusal) olarak desenlenmiş nitel araştırmaların kullanımına açık olan “yarı yapılandırılmış görüşme yönteminden” istifade edilmiştir. Bu yöntem ile araştırma katılımcılarının deneyimleri, tutumları, fikirleri, niyetleri ve görüşme süresince tepkileri belirlenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun oluşturulması sürecinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden, ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Merriam (1998, s.77), amaçlı örnekleme yöntemlerinin araştırmacının en çok amaca hitap eden örnekleme seçerek keşfetmesine, anlamasına ve fikir edinmesine dayanan bir varsayım olduğunu ortaya koymuştur. Bu grubun seçim ölçütü faktörü şunlardır: Farklı öğretim kademelerinde görev yapmaları, farklı branşlarda çalışmaları, farklı kariyer evrelerinde bulunmaları ve farklı cinsiyete sahip olmalarıdır. Creswell (2009, s.217) ise; nitel veri toplamada amaçlı örnekleme seçiminin söz konusu fenomeni tecrübe etmiş bireylerin seçilmesiyle anlam kazandığı görüşünü savunmuştur. Ölçüt örnekleme yönteminde, örnekleme problem ile ilgili olarak belirlenen özelliklere sahip olan birey, olay, nesne ya da durumların oluşturulması süreci ifade edilir (Büyüköztürk vd., 2008). Araştırmacı, ölçüt örnekleme tekniğine uygun olarak; Tekirdağ İli Süleymanpaşa ilçesinde milli eğitim bakanlığına bağlı okullarda farklı kademe ve türde görev yapan 18 öğretmen ile görüşme yapmış ve bu görüşmelerde; Ö1, Ö2, Ö3... kodları kullanılmıştır.

Tablo 1.

Araştırmaya Katılanlara Ait Bilgiler

Cinsiyet	Katılımcı Sayısı (f)
Kadın	8
Erkek	10
Yaş	
20-30 Yaş	11
31-40 Yaş	4
41-50 Yaş	3
Branş	
Sınıf Öğretmenliği	4
İngilizce Öğretmenliği	3
Türkçe Öğretmenliği	3
Matematik Öğretmenliği	2
Okul Öncesi Öğretmenliği	2
Beden Eğitimi Öğretmenliği	2
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği	1
Tarih Öğretmenliği	1

Öğretmenlik Yılı	
1-5 Yıl	10
6-10 Yıl	4
11-15 Yıl	4
Okul Kademesi	
Okul Öncesi	2
İlkokul	4
Ortaokul	6
Lise	6

Tablo 1’de ifade edildiği üzere araştırma içerisinde bulunan öğretmenlere bakıldığında 8’i kadın, 10’u erkektir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 11’i 20-30 yaş aralığında, 4’ü 31-40 yaş Aralığında, 3’ü 41-50 yaş aralığındadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin branş dağılımına bakıldığında; 4 Sınıf öğretmeni, 3’er İngilizce ve Türkçe öğretmeni, 2’şer Matematik, Okul Öncesi ve Beden eğitimi öğretmeni ve 1’er tarih ve din kültürü ahlak bilgisi öğretmenin olduğu görülmektedir.

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan 18 öğretmenin; kariyer evreleri Bakıoğlu’nun (1996) çalışmalarında uygun gördüğü kariyer evreleri basamaklarına uygun niteliktedir. Bu basamaklara göre; 1-5 yıl arası mesleki kıdem “kariyere giriş” evresi, 6-10 yıl arası mesleki kıdem “durulma” evresi, 11-15 yıl arası mesleki kıdem “deneycilik” evresi, 16-20 yıl arası mesleki kıdem “uzmanlık” evresi ve 21 yıl ve üzeri mesleki kıdem ise “sakinlik” evresi olarak tanımlanmaktadır. Öğretmenlik kariyer basamakları açısından bakıldığında araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin 10’unun kariyere giriş, 4’ünün durulma, 4’ünün deneycilik evresinde olduğu ifade edilebilir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 2’si okul öncesi kurumlarında, 4’ü ilkokullarda, 6’sı ortaokullarda ve yine 6’sı liselerde görev yapmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanması için “yarı yapılandırılmış görüşme tekniği” tercih edilmiştir. Merriam(1998, s.90) yarı yapılandırılmış görüşmeyi; araştırmacıların elinin altında bulunan duruma, oluşan dünya görüşüne ve konuyla ilgili yeni fikirlere cevap vermesini sağlayan bir boyut olarak ifade etmiştir. Bu görüşmelerin bireylere yöneltilecek birçok spesifik sorudan oluşan, alt sorularla desteklenen açık uçlu soruların bulunduğu ve hakkında daha fazla bilgi edinilmek istenen alan, konu ve durumları kapsayan bir nitelikte olması gerektiğinin önemini vurgulamıştır. Bu teknikte, spesifik bir konuda detaylı sorular sorma, sorulara verilen cevaplar yetersiz ya da açıklayıcı değilse yeni sorular sorularak durumları daha net hale getirme ve cevapların tam alınması önemlidir (Çepni, 2007). Patton (1990, s.405) iyi bir görüşmenin sadece görüşme yapan kişinin düşüncelerine, duygularına, bilgisine ve tecrübesine dayanmadığını belirterek görüşülen kişilerin de sahip olduğu bu özelliklerin görüşmeyi etkileyen unsurlar olduğunun altını çizmiştir. Araştırmacı, görüşme sorularını daha önce oluşturduğu 8 soruluk havuzdan, 5 öğretmen ile gerçekleştirdiği pilot uygulama sonucunda; eğitim yönetimi ve denetimi alanında görev yapan 1 doçent, 2 araştırma görevlisi ile beraber ihtiyaç ve gereklilik durumuna göre eleyerek oluşturmuştur. Araştırmacı; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan 18 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirmiş ve görüşmeler esnasında görüşülenlere bilgilendirme yapıp, ses kayıt eden cihazlar ile görüşmeleri kayıt altına almış daha sonra bu kayıtları temize geçerek verileri raporlaştırmıştır. Görüşme soruları aşağıda belirtildiği gibidir:

1. Nitelikli bir öğretmende bulunması gereken etkili öğretim yöntemleri sizce neler olmalıdır? İşlediğiniz derslerde en çok hangi yöntemleri kullanıyorsunuz?
2. Derslerinizi işlerken uygulamalı eğitim metotlarından yana mısınız yoksa teorik eğitimi mi tercih ediyorsunuz?
3. Dersinize başlamadan önce ve ders süresi boyunca öğrenciyi güdülemek ve motivasyonunu arttırmak için ne gibi uygulamalar yapıyorsunuz?
4. Öğrencilerin yerine kendinizi koyduğunuzda, empati kuracak olursanız, dersi nasıl işleyen bir öğretmen isterdiniz?

Verilerin Analizi

Görüşme sonucunda elde edilmiş olan veriler; “içerik analizi yöntemi” kullanılmak suretiyle incelenmiştir. Yıldırım ve Şimşek’e göre (2008); nitel olarak toplanan veriler, dört aşamada analiz edilir. Bu aşamalara bakıldığında: “verilerin kodlanması, temaların belirlenmesi, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması” olarak sınıflandırmak mümkündür. Öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar, önce bilgisayar ortamında yazıya aktarılmıştır. Yazıya aktarılan görüşme formları tekrar tekrar okunarak kodlamaya geçilmiştir. Kodlama aşamasında, iki tanesi eğitim bilimleri alanında öğretim görevlisi, biri eğitim yönetimi ve denetimi alanında öğretim üyesi olmak üzere üç kişi tarafından verilerin değerlendirilmesi yapılmıştır. Kodlama aşamasından sonra belirli kategorileri çatısı altında toplayan temalar oluşturulmuştur. Bu temalara uygun olarak veriler yorumlanmıştır. Araştırmanın güvenilirliğinin hesaplanmasında Miles ve Huberman’ın (1994) yılında önermiş olduğu formülden $Güvenirlilik = \frac{Görüş\ Birliği}{(Görüş\ Birliği + Görüş\ Ayrılığı)}$ yararlanılmıştır. Formül sonucunda güvenirlilik 0.96 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada, öğretmenlerin öğretim uygulamaları ile ilgili görüşlerini destekleme adına, gereksinim duyulan yerlerde ve bölümlerde doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, görüşme yapılan öğretmenlerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Aşağıda Tablo 2’de, öğretmenler ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerden toplanılan verilerin soru bazlı analizleri sonucu oluşan kodlar listelenmiştir:

Tablo 2.

Verilerin Soru Bazlı Kodlanması

Sorular	Kodlar
1. Araştırma Sorusu	Bilgisayar destekli öğretim (5), Yaparak yaşayarak öğrenme (4), Düz anlatım yöntemi (4), Birden fazla duyu organını işe koşma (3), Öğretimi kılavuzlayan öğretmen (3), Dramatizasyon (3), Tartışma (2), Materyal kullanma (2), Uygulamalı öğretim (2), Yapılandırmacı yaklaşım (2), Liderlik (2), Çözümleme (1), Birleşim (1), Simülasyon (1), Tam öğrenme yöntemi (1), Keşif (1), Aktif katılım (1), İşbirlikçi öğretim yöntemi (1), Karşılıklı öğretim yöntemi (1), Öğrenciyi merkeze alma (1), Analiz etme (1), Vaka analizleri (1), Görsel anlatım (1), Otoriter olma (1), Empati kurma (1), Soru cevap yöntemi (1), Gösterip yaptırma (1), Animasyon (1), Akıllı tahta (1).
2. Araştırma Sorusu	Uygulamalı metotlar (11), İki yöntem birden kullanma (4), Beyin fırtınası (3), Düz Anlatım yöntemleri (2), Soru cevap (2), Gösterip yaptırma (2), Küçük adımlar ilkesi (1), Görsel Kaynaklar (1), Beyin fırtınası (1), Öğrenciyi aktif kılma (1), Birden fazla duyu organı (1), İstasyon tekniği (1), Tartışma yöntemi (1), Rol yapma (1).
3. Araştırma Sorusu	Öğrenilenlerin günlük hayattaki karşılıkları (5), Videolar (4), Ödül ceza (3), Ara verme (3), Materyal Kullanma (3), Fıkra Anlatma (2), Öykü anlatma (2), Şakalar yapma (1), Araştırma yapma (1), Görsel kaynaklar (2), Ekstra çalışmalar düzenleme (1), İlginç Bilgiler (1), Şarkılar (1), Yarışma (1), Güler yüzlülük (1), Geziler (1), Şiir okuma (1), Sevgi (1), Birden fazla duyu organına hitap (1), Etkinlikler (1), Oyunlar (1), Samimi olma (1), İsim ile hitap (1), Soru cevap (1).
4. Araştırma Sorusu	İyi iletişim (5), Sosyal aktiviteler yapma (5), Samimi olma (4), Öğrenciyi eğitimin merkezine alan (3), Güler yüzlü olma (3), Saygılı olma (3), Arkadaş gibi olma (2), Öğrencinin seviyesini bilen (2), Teknolojik bilgi sahibi (2), Ödül veren (1), Pekiştireç veren (1), Kurslara yönlendiren (1), Merak giderici (1), Uygulamalı eğitim veren (1), Günceli yakalayan (1), Düşüncelere önem veren (1), Öğrenciyi iyi gözlemleyen (1).

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapmakta olan öğretmenlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığı ile edilmiş olan veri analizinden elde edilen kodlar, dört (4) temada bir araya getirilmiş ve Tablo 3’te sunulmuştur:

Tablo 3.

Temaların Oluşturulması

Tema 1	Etkili ve Nitelikli Öğretmen Özellikleri
Tema 2	Uygulamalı Eğitim Yöntemleri mi? Yoksa Düz Anlatım Yöntemi mi?
Tema 3	Öğrencileri Motive Etmek Adına Neler Kullanılabilir?
Tema 4	Etkili Öğretmenlerden Beklentiler “İletişim, Samimiyet ve Sosyallik”

Bulguların Yorumlanması

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapmakta olan öğretmenlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler vasıtası ile elde edilmiş olan veriler, yukarıda oluşan tema başlıklarına uygun olarak aşağıda yorumlanmıştır:

Etkili ve Nitelikli Öğretmen Özellikleri

“Nitelikli bir öğretmende bulunması gereken etkili öğretim yöntemleri sizce neler olmalıdır?” sorusuna karşılık olan “Etkili ve Nitelikli Öğretmen Özellikleri” temasında en fazla tekrar olarak göze çarpan kod “bilgisayar destekli öğretim”dir (5/18). Öğretmenler, bilgisayar destekli öğretimin yanında, yaparak yaşayarak öğrenme (4/18) ve düz anlatım yöntemini de (4/18), öğretmenlerin kullanmasını gerekli gördükleri öğretim yöntemleri arasına almışlardır. Aynı zamanda; birden fazla duyu organını işe koşma(3/18), öğretimi kılavuzlayan öğretmen (3/18), dramatizasyon (3/18)’da öğretmenler tarafından sıkça dile getirilmiştir. Bu temaya ait öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“...Günümüzde teknolojik gelişmeler sonucu bilgiye erişimin kolaylaşması, hızlı değişimler sonucu öğrencilerin sürekli yeni bilgi arayışları düz anlatım ile yapılan öğretilerde öğrencilerin sıkılmasını ders verimlerinin düşmesine sebebiyet vermektedir. Bunun yerine çağın gereksinimleri doğrultusunda öğrencinin derslere aktif katılım sağladığı, bilgiyi kendi yapılandığı yöntemler tercih etmeliyiz. Benim tercihlerim konuya, öğrenci düzeyine göre sürekli değişmektedir. Mümkün olduğunca derslerimde öğrenciyi aktif kılan drama, tartışma, bilgisayar destekli öğretim gibi yöntemler kullanmayı tercih ediyorum. Bu şekilde öğrencilerin daha kalıcı öğrenmeler sağladığını düşünüyorum.(Ö3).

“En efektif öğretim yöntemi yaparak yaşayarak yapılan öğretimdir. Ben derslerimde genellikle sunuş ve buluş yolunu kullanıyorum.”(Ö5).

“İyi bir öğretmende bulunması gereken en etkili öğretim yöntemi, öğrenciyi merkeze alacak ve öğretmenin rehber kılavuz şeklinde rol oynayacağı buluş yöntemidir.”(Ö6).

“...Klasik anlayışta ise en etkili öğretim yöntemi gösterip yaptırma (demostrasyon), yaparak ve yaşayarak öğrenme (yerinde öğretim) ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan animasyon ve akıllı tahta uygulamaları sayesinde etkili öğrenme ortaya çıkabilmektedir. Derslerde kullanılan yöntemler de genellikle bunlardır”(Ö15).

“En etkili öğretim yöntemi öğrencilerin anlayabilmesi için görsel anlatım olmalıdır. Görsel anlatım kullanıyorum.(slâyt, video, fotoğraf vb.)”(Ö18).

Uygulamalı Eğitim Yöntemleri mi? Yoksa Düz Anlatım Yöntemi mi?

“Uygulamalı eğitim mi yoksa düz anlatım yöntemi mi?” temasında en fazla tekrarlanan koda bakıldığında “Uygulamalı Metotlar” ön plandadır(11/18). Öğretmenlerin derslerinde daha çok uygulamalı metotları kullandığı veya kullanmayı denedikleri, bunun yanında; iki yöntemi birden kullananların da olduğu görülmektedir(4/18). Bununla beraber; beyin fırtınası(3/18), düz anlatım yöntemi(2/18), soru cevap yöntemi(2/18), gösterip yaptırma yöntemi de(2/18) sık karşılaşılan kodlar arasındadır. Bu tema doğrultusunda, öğretmenlerin açıklamaları şu şekildedir:

“Ben uygulamalı metotları kullanırım. Beyin fırtınası, soru-cevap, gösterip yaptırma... Çünkü üç metotta da öğrencilerin de derse katılımları sağlanır. Ayrıca öğrencilerin o konu hakkında değişik fikirler elde etmesini o konunun bütün yönlerini görmelerini bireysel anlamda geliştirmelerine katkı sağlar...”(Ö1).

“Derslerde amacım öğrenciyi aktif kılmak, birden çok duyuya hitap ederek öğrenmeleri daha kalıcı hale getirmek olduğu için uygulamalı metotları tercih ediyorum. Gösterip yaptırma, tartışma, beyin fırtınası, altı şapkalı düşünme, istasyon gibi teknikler kullanıyorum.”(Ö3).

“Ders işleyiş esnasında daha çok uygulamalı, tartışmalı, beyin fırtınalı etkinliklerin ve sözel konuşmaların olduğu metotları tercih ediyorum. Çünkü öğrencinin bilişsel hedef alanının uygulama ve üstü hedef alanlarına hitap edilirse, öğrenmenin daha kalıcı olacağına inanıyorum.”(Ö6).

“...Önce teoriyi verip; sonra üzerinde uygulama yapmayı tercih ediyorum.”(Ö7).

“Uygulamalı metotları ders anlatım sürecinde tercih ediyoruz. Çünkü düz anlatım öğrencide kayboluşa, ders içinde kopukluğa ve uykuya sebep olabiliyor. Geleneksellikten yana değil de yenilikçilikten yanayız. Birazcık da o yüzden uygulamalı metotların dersin işleyişinde daha etkili olduğunu düşünüyorum.”(Ö9).

“Tabii ki öğrencilere bir şeyler öğretmek için uygulamalarla onların konuyu hayatlarına empoze etmesine daha yararlı olabiliriz. Lakin okullarımızın ve bizim bazı imkânsızlıklarımızdan dolayı öğrenciler uygulama metotlarından mahrum kalabiliyor. Benim tercih ettiğim yöntem gelince imkânlarımız dâhilinde ikisini de kullanmaya çalışıyorum ama anlatımı daha çok kullanıyorum.”(Ö11).

“Ders işleyişimde anlatımla beraber soru-cevap, beyin fırtınası ve rol yapma teknikleri uyguluyorum. Rol yapma... Matematik dersinde neyin rolü demeyin öğretmen yerine geçmiş öğrencinin öğretmenmiş gibi soruyu çözüp anlatması hem eğlenceli hem de etkili oluyor...”(Ö17).

Öğrencileri Motive Etmek Adına Neler Kullanılabilir?

“Öğrencileri motive etmek için neler kullanılabilir?” teması altında en fazla tekrar edilen koda bakıldığında, “Öğrenilenlerin günlük hayattaki karşılıkları”(5/18) kodu göze çarpmaktadır. Aynı zamanda izlenen videoların(4/18), kullanılan ödül ceza sistemlerinin(3/18), derse bazı kısımlarda ara vermenin(3/18), derse uygun materyal kullanmanın(3/18) öğrencinin motivasyonunu arttırdığı ortaya çıkmıştır. Bu tema ile ilgili öğretmenlerin ifadeleri şu şekildedir:

“Öğreneceklerini günlük hayatta nerede kullanacaklarını anlatırım ve edindikleri bilgilerin nerede nasıl karşılıklarına çıkacağını söyleyerek dikkatlerini çekerim.”(Ö5).

“Öncelikle dersin başında yani derse hazırlanma sürecinde öğrencilerin o dersle ilgili ilgilerini çekebilecek herhangi bir video, şarkı ya da herhangi bir etkinlik ile onların derse ısınmalarını sağlarım...”(Ö4).

“...Öğrencileri güdüleyebilmek ve güdülenmişlik seviyelerini en üst seviyeye çıkarmak için önceden hazırladığım materyallerle sınıfa giriyorum ve onların da katılım sağlayacağı derslerde, yaşama dönük videolarla verimliliği sağlıyorum.”(Ö6).

“Ödül ceza yöntemlerini kullanmayı tercih ediyorum. Fakat cezanın olumsuz etkilerinin fazla olmasından dolayı, ödül sistemini daha ön planda tutuyorum...”(Ö16).

Etkili Öğretmenlerden beklentiler “İletişim, Samimiyet ve Sosyallik”

“Etkili Öğretmenlerden beklentiler “İletişim, Samimiyet ve Sosyallik” temasına bakıldığında ise kod anlamında en fazla “iyi iletişim”(5/18) göze çarpmaktadır. Bununla beraber öğretmenler sıklıkla “sosyal aktivite yapan”(5/18) öğretmenlerin öğrenciler tarafından daha çok sevildiğini dile getirmişlerdir. Genel olarak da; samimi olan(4/18), öğrenciyi eğitimin merkezine alan(3/18), güler yüzlü olan(3/18), öğrenciyi saygılı olan(3/18) öğretmenlerin öğrenciler tarafından daha çok tercih edileceğini söylemişlerdir. Öğretmenler aynı zamanda şunlara değinmişlerdir:

“Öğretmenimin benimle diyalog içerisinde olmasını, yeri geldiği zaman benim insan olduğumu unutmamasını, sadece olayın ders başarısı değil, karşılıklı sevgi ve saygıyı olduğunu ve bu şekilde de hem ders başarısı olarak hem karakter olarak başarının yükseleceğine inanırım...”(Ö1).

“...Öğrenci olarak öğretmenimden kendimin de sürekli derste aktif olacağı farklı etkinlikler ve uygulamalar ile desteklenmiş dersler beklerdim.”(Ö3).

“Öğrenci olsaydım öğretmenimin 40 dakika boyunca dersini düz anlatım şeklinde değil de daha çok hayattan örnekler vererek ve tahtayı daha çok kullanıp görsel-uzamsal zekâmızı hitap etmelerini beklerdim. Düz anlatım öğrencileri ezbere teşvik ediyor. Uygulamalı anlatım daha aktif bir öğrenimdir.”(Ö6).

"...Öğretmenin suratının asık olmasını istemezdim etkili bir iletişim kurmasını beklerdim. Öğrenciyi derse dâhil etmek için biraz öğrencinin seviyesine inmesini isterdim..."(Ö9).

"Öğrenci olsaydım sürekli güler yüzlü, akademik olarak sürekli kendini yenileyen, anne baba gibi samimi davranan, samimiyetini hissettiren, teknolojiye çok uzak olmayan, bilgi sahibi olan, sahiplenici yapıda olan, beraber sosyal aktiviteler yapabileceğim (sinema, spor, voleybol oynayan gibi vb.) bir öğretmenim olsun isterdim."(Ö13).

"...Çok basit ve ufak hedefler belirleyerek, çocuklar bu hedefleri başardığında küçük bir ödül veya yıldızla, deftere yazılabilecek bir aferin bile çocukları derse güdüleyebilir. Ben genellikle ödül verme yöntemini kullanırım. Böylece çocukların derse daha iyi güdülenmelerini sağlıyorum. Öğretmenimden de beklentim bu yönde olurdu."(Ö18).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmaya katılan öğretmenler "etkili ve nitelikli öğretmen özelliklerinin başında" bilgisayar destekli eğitim gerçekleştiren yani teknolojiyi eğitimin hizmetine sunan öğretmen modelinin geldiğini dile getirmektedirler. Hızla gelişen teknoloji çağında, bilgiye kolay ulaşma ve bilgiyi edinmek isteyenlere kolay sunma konusunda bize avantaj sağlayan teknolojinin eğitim sektörüne girmesi hiç kuşkusuz bir gereksinimdir. Günümüz eğitim sisteminde okullarımızdan beklenen, bilgiyi kendi elde eden ve elde ettiği bilgileri gündelik yaşamda etkili bir şekilde kullanan, teknolojiye hâkim öğrencilerin yetiştirilmesidir. Okullarda teknoloji odaklı etkinliklerin en iyi seviyede gerçekleştirilmesinde öğretmen, okul yöneticisi ve denetçilerin önemli rolleri vardır (Seferoğlu, 2009).

Öğrencilerin okullarda edindikleri bilgi birikimlerini daha sonraki iş yaşantılarında karşılaştıkları beklenilmedik durumlarda kullanmaları beklenmektedir. Geleneksel, bilgiyi sadece aktaran kişi görevini üstlenen öğretmen ve sadece ders kitaplarına bağlı kalarak gerçekleştirilen öğretim; düşünebilen, eleştirebilen, yorumlayabilen ve öğrendiği bilgileri anlamlandırabilen öğrencileri yetiştirme üzerinde kesin olarak başarısız olacaktır. İşte bu noktada sınıfları, odak kişisi öğretmenlerin egemenliğinden alıp, yapılandırmacı sistemin getirdiği yaklaşımlar ile öğrencinin merkeze alındığı ortamlar haline getirmek gerekir (Hanley, 2005). Öğretmenlerin araştırma sorularına verdikleri yanıtlara göre; sade ve düz anlatım yöntemlerinden ziyade, derslerini uygulamalı metotlarla, yaparak yaşayarak gerçekleştirmeleri gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Öğretimde, öğrencilerin daha kolay öğrenmelerini sağlamak adına; birden fazla duyu organının işe koşulması, nitelikli öğretmen özelliği olarak araştırma sonuçlarında ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin kullanacakları yöntem ve teknikler, öğretim konusu ve birden fazla duyu organına hitap gerçekleşirse öğrenmeler daha kalıcı hale gelecektir. Bu yüzden, öğretimde konuların işlenmesi sürecinde, deney ve gözlemler gibi birden çok duyu organına hitap edebilen yöntem ve teknikler kullanıldığında öğrenme işlemi kolaylaşır. Günümüzde öğretim sistemlerinde sadece dinleyerek bilgiyi almaya çalışan öğrencilerin yerini, ders aktiviteleri ve sürecine aktif bir şekilde dâhil olan, sorular soran öğrenciler almaktadır. Konuların bazılarını kendine has plan ve teknikler ile araştırıp, bulduğu unsurları sistemli bir şekilde düzene sokan, karşılaştırmalar yapıp, gözlemler yapan, düşünerek sonuçlar çıkaran ve bunlar ile birlikte derse katılım sağlayan öğrenciler istenir. Öğrencilerimize yaratarak, yaparak ve yaşayarak öğrenme ortamları sunulmalı ve fırsatları verilmelidir. Öğrencilerin gelişim ve yaş aralıklarına uygun olarak gerçek yaşamdan olaylar ve eşyalar ile karşılaştırmalar yapmalı, öğrenme süreçlerinde aktif olmaları sağlanmalıdır (Ergün ve Özdaş, 1997). Araştırma sonuçlarına göre "materyal kullanımı" öğrenci motivasyonunu arttırmaktadır. Bu sonuç ile öğrenciyi merkeze alan eğitim sistemlerinde aktif öğrenmeleri temele alan öğretim teknikleri sırasında öğretmenler, materyal kullanarak sınıfları zenginleştirebilmektedirler (Fidan, 2008).

Öğretmen görevlerinden en önemlilerinden biri öğrenmeyi gerçekleştirmektir. Bilgileri öğrencilere ileten, öğrenme ortamlarını düzenleyen ve bu süreci yönlendiren, rehberlik görevini üstlenen öğretmenlerin bu görevlerde kendine güveni üst düzeyde olmalıdır (Sünbül, 1996). Öğretim sürecini kendisi gerçekleştiren değil, sadece yönlendiren ve öğrencilere bilgiye ulaşma yollarını kılavuzlayan öğretmenlerin daha etkili olduğu da bu araştırma sonuçlarında ortaya çıkmaktadır. Etkin öğretmenler, öğrenci ilgisini bir konu üzerine toplayabilmeli ve bunu sürdürebilmelidir. Başarılı öğretmenler de, kaliteli öğrenme ortamları olarak adlandırılan uygulama sınıflarının oluşturulmasını sağlar. Bu gibi bir sınıf yönetim sisteminde, öğrenme amacına uygun öğretim metotları seçilmelidir. Öğretim yöntem ve stratejileri öğrencilerin öğrenim stilleriyle etkili hale getirilir (Sünbül,1996).

Öğretmenlerin araştırma sorularına verdikleri yanıtlara göre öğrencileri motive etmek için en önemli ilke olarak "öğrenilenlerin günlük hayatta öğrencilerin ne işlerine yarayacağını açıklamak" bulgusu ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin bilim odaklı bilgilerini günlük hayatta karşılaştıkları yaşantılar ile bağdaştırabilirlik seviyeleri okullarımızda ortaya konan öğretim stillerinin ne kadar verimli ve etkin olduğunu açığa çıkarır. Öğrencilerimizin öğretimin gerçekleştiği sırada "bu dersi neden ve niçin öğrenmekteyiz?", "bu bilgiyi ben nerelerde kullanacağım?", "bu bilgiyi günlük yaşamla nasıl bağdaştırabilirim?" şeklindeki sorulara cevap bulma beklentisi içine girmeleri, bilim odaklı pratik bilgilerin günlük yaşamla bağdaştırılmasının ne kadar gerekli olduğunu göstermektedir (Pekdağ ve Diğ., 2013). Öğrencilerin bilgiyi ne amaçla öğrendiklerini bilmeleri, onları derslere karşı daha fazla güdüleyecektir. Yine araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerde sınıf içi motivasyonu artırmak adına, video izleme ön plana çıkmaktadır. Öğrencilerimizin öğrendikleri bilgileri daha kalıcı hale getirmeleri adına sınıflarda daha fazla materyalin kullanımı önem teşkil etmektedir. Günümüzde sınıflarda görsel ve işitsel materyaller daha fazla ön plandadır. Bu bilgiler ışığında, kalıcı öğrenmelerin gerçekleştirilmesi adına daha fazla duyu organının işe koşulduğu görsel ve işitsel materyaller ile oluşturulan öğrenme ortamları hazırlamak kaçınılmaz bir gerekliliktir (Dursun, 2006).

Toplumların yaşam stilleri, iletişim kavramı üzerine kurulmaktadır. Bu yüzden etkin bir iletişim sistemine ve bunu sağlayacak şartlara ihtiyaç duyulur. Bu şartlardan biri de empati kurabilme becerisidir. Çünkü iletişim sistemleri ile insanlar başkalarını anlama ve kendini ifade etme gereksinimindedir (Doğuş, 2011). Araştırma sonuçlarında, öğretmenlerin empati becerilerini kullanarak öğretmenlerin beklentilerine bakıldığında ilk madde olarak “iyi ve etkili iletişim kuran öğretmen” karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenlerimizin öğrencilere karşı sergiledikleri davranış ve tutumlar öğrencilerde öğretmenlere karşı tutum, davranış ve ilgi unsurlarını etkiler. Öğretmenlerimizin öğrencilerle girdikleri etkileşimlerde kullandıkları iletişim sistemleri eğitimde önem arz eder (Ergün ve Özdaş, 1999).

ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlere öğrenciler ile kurdukları iletişim zincirlerinde ve öğretimi gerçekleştirdikleri ders anlatım süreçlerinde daha başarılı olmaları için bir takım öneriler ileri sürülmüştür. Bunları kısaca şöyle özetleyebiliriz:

- Hızla gelişim gösteren teknoloji çağında, etkili ve nitelikli öğretmen olarak adlandıracağımız eğitimciler, eğitim teknolojilerinden maksimum seviyede faydalanabilmelidir.
- Eğitim ortamları oluşturulurken sadece öğretmenler değil, diğer çevre unsurları da sürece dâhil edilmelidir. Böylece öğretmenin iş yükü hafifletilmiş olabilir.
- Okullarımızda yapılandırmacı sistem gereği, uygulamalı eğitimlere daha fazla ağırlık verildiği kesindir. Öğretmenlerin derslerinde uygulamalı eğitim yapıp yapmadıkları okul yönetimi tarafından kontrol edilmeli, eğer uygulamalı bir şekilde dersi nasıl işleyeceklerini bilmiyorlar ise hizmetiçi eğitim almaları sağlanabilir.
- Okullarda, özellikle sınıf içi eğitim faaliyetlerinde somut ve soyut ödül sistemi kullanılmalıdır. Öğrenci motivasyonunu arttırmak adına ödüllendirme önemlidir.
- İyi bir eğitimci bilgiyi aktaran değil, kılavuzlayan olabilmelidir. Öğrencilerinin bilgiye ulaşması için engelleri ortadan kaldıran öğretmenler, en ideal öğretmen olarak adlandırılabilir.
- Öğrenmelerin, eğitim uygulamalarına geçilmeden önce bilgilerin günlük yaşamda ne işe yaracağı ve günlük yaşam ile bağımlı açıklayabilmelidirler.
- Sınıf içi eğitim uygulamalarında daha fazla görsel ve işitsel materyal kullanılmaya yönelinmelidir.
- Öğretmenler, empati becerisine sahip olabilmelidir.

Teşekkür

Makale yazım sürecinde desteklerini her alanda hissettiğim biricik eşim, hayat arkadaşım Merve Karataş EROL'a, daha altı aylık olmasına rağmen ikimizin hayatına şimdiden neşe katan canım oğlum Ensar Ayaz EROL'a bana sağladıkları moral ve destekten dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

KAYNAKÇA

- Acat, M. B. ve Köşgeroğlu, N. (2006). Güdülenme kaynakları ve sorunları ölçeği. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 7, 204-210.
- American Psychological Association. (1992). *Learner-centered psychological principles: Guidelines for school redesign and reform* (Draft 3). Washington, DC: American Psychological Association.
- Bakioğlu, A. (1996). Öğretmenlerin kariyer evreleri (Türkiye’de resmi lise öğretmenleri üzerinde yapılan bir araştırma). *II. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Banks, R. S. ve Thompson, C. L. (1995). *Educational psychology: For teachers in training*. USA: West Publishing Company.
- Burkhart, R. C., & Neil, J. M. (1968). *Identity and Teacher Learning*. Scranton, Pa: International Textbook Company.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Ç. E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Yayınları.
- Creswell, J. (2009). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approach*. SAGE Publications, Incorporated.
- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. (Genişletilmiş 3. Baskı), Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Demirci, Ö. (1993). *Genel Öğretim Metodları*. USEM Yayınları.
- Demirci, Ö. (2000). *Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı*. Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- Doğuş, Y. (2011) Okul yöneticileri ve öğretmenlerin bakışı ile empatik iletişim. *New World Sciences Academy*, 6 (1), 696-707.
- Dursun, F. (2006). Öğretim Sürecinde Araç Kullanımı. *İlköğretmen Dergisi*. s.1. s.8-9
- Ergün, M. ve Özdaş, A. (1999). Okul gözlemi ve uygulama çalışmalarının öğretmen adayları üzerindeki etkisi. *AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, (3) 115-119
- Ertem, H. (2006). Ortaöğretim öğrencilerinin kimya derslerine yönelik güdülenme tür (içsel ve dışsal) ve düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Fidan, N. K. (2008). İlköğretimde araç gereç kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 1(1), 48-61.

- Grossnickie, D. R. & Thiel, W. B. (1988). *Promoting Effective Student Motivation In School And Classroom*. Reston, VA: National.
- Hanley, S. (2005). *On Constructivism*. Maryland Collaborative for Teacher Preparation. The University of Maryland at College Park, www.inform.umd.edu/UMS+State/UMD, Aralık 2005.
- Karakelle, S. (2005). Öğretmenlerin etkili öğretmen tanımlarının etkili öğretmenlik boyutlarına göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 30(135).
- MEB (2005). *İlköğretim 1-5 sınıf programları tanıtım el kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative Research and Case Study Applications in Education. Revised and Expanded from*. Jossey-Bass Publishers, 350 Sansome St, San Francisco, CA 94104.
- Miles, M.B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. California: Sage Publication.
- Milli Eğitim Bakanlığı Temel Kanunu. (2018). Erişim Linki: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>. Erişim Tarihi: 16.11.2018.
- OECD. (2014). *PISA 2012 results in focus: what 15-year-olds know and 2 what they can do with what they know*. Paris: OECD.
- Onaran, O. (1992). *Çalışma Yaşamında Güdülenme Kuramları*. Ankara, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*: SAGE Publications, inc.
- Pekdağ, B. ve Diğ. (2013). Kimya Bilgilerini Günlük Yaşamla İlişkilendirme Düzeyine Akademik Başarının Etkisi. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(4), 1275-1286.
- Seçkin, N. (1990). Orta dereceli okul öğretmenlerinin aldıkları ödüller ve cezalara ilişkin bir çalışma. *Eğitim ve Bilim*, (77) 24-36.
- Seferoğlu, S. S. (2009). İlköğretim okullarında teknoloji kullanımı ve yöneticilerin bakış açıları. *Akademik Bilişim*, 2, 403-410.
- Sünbül, A. M. (1996). Öğretmen niteliği ve öğretimdeki rolleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 2(4), 597-608.
- Turan, S., Yıldırım, N. ve Aydoğdu, E. (2012). Okul müdürlerinin kendi görevlerine ilişkin bakış açıları. *Pegem Dergisi*, 2(3), 63-76.
- Vural, S. (2000). Sınıf ortamında öğretim araçları. İçinde: *Sınıf yönetimi* (Editör: L. Küçükahmet). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Yeşil, R. (2009). Sosyal Bilgiler Aday Öğretmenlerinin Sınıf İçi Öğretim Yeterlikleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 23-48.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.